Füstbe ment terv – Építészeti tervpályázat a győri olajgyári kéményért

Szerkesztette: Horváth Tamás PhD
Lektorálta: Kottmayer Tibor

A kötetet kiadja a
Széchenyi István Egyetem
Winkler Gábor Szakkollégium
Győr, 2019.

ISBN 978-615-5837-56-2 [könyv]
ISBN 978-615-5837-57-9 [e-könyv]
DOI 10.35927/FUSTBE.2019

Nyomtatás, kötés: Topbalaton Kft.

Az ötletpályázat támogatója volt a
Győr-Moson-Sopron Megyei Építész Kamara

A kötet létrejöttét támogatta az
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Emberi Erőforrás Támogatáskezelő
Nemzeti Tehetség Programja

A projekt címe:
A szerkezettervezés és városépítés szimmetriái
Pályázati azonosító: NTP-SZKOLL-18-0059

A Kisalföld és a Kisalföld Online
cikkeinek és fotóinak utánközlése
Garamvölgyi Imre főszerkesztő
hozzájárulásával történt.

A címlapfotó Nemes Zoltán 'mettor'
Győr, 2018. március 23. 11:03:39
című képe, mely elnyerte a
Sony World Photography Awards
Magyar Nemzeti Díját 2019-ben.

Tartalom

- 2 A pályázat előzményei, sajtószemle
szerkesztette: Horváth Tamás PhD
- 10 Az olajgyári kémény építészeti jelentősége
Veöreös András PhD
- 18 Olajgyári kémény és környezete
zártkörű ötletpályázat – Pályázati kiírás
- 21 A tiltakozáson túl: Tíz állítás a kéményről avagy
zárójelentés jellegű összefoglaló az olajgyári
kémény és környezete zártkörű ötletpályázathoz
- 22 1. számú pályamű, Beiermeiszter Tamás, Élő
József, Fodróczy József DLA, Jóna László,
Ladányi Gábor, Tóth Gergő
- 26 2. számú pályamű, Benkő Diána, Háklár Barbara,
Horváth Virág, Fátrai Júlia, Mátis Teodóra, Soós
Adrienn, Tátrai Ádám
- 30 3. számú, 1. díjas pályamű, Cseh András DLA,
Csikár Ottó, Frühwald Evelin, Pócza Krisztina,
Rendi András Mihály, Victor Pérez Sánchez,
Virginia Martinez Navarro
- 34 4. számú pályamű, Csikszentmihályi Péter DLA,
Lajtosné Spéder Hajnalka, Molnár Melinda,
Ubrankovics Judit
- 38 5. számú pályamű, Benyusovics Dalma, Berbik
Ferenc, Buchinger Péter, Golda János DLA,
Somlói-Péter Barnabás
- 42 6. számú pályamű, Bodrossy Attila DLA, Doma
László, Farkas Fanni, Kóczyán Klaudia, Molnár
Zsolt, Salacz Ádám, Spánicz Dorina
- 46 7. számú, 2. díjas pályamű, Grádinger Dóra, Nagy
Fanni, Pethő László, Reiner Éva, Simon László
- 50 8. számú pályamű, Bach Péter DLA, Eredics Éva,
Horváth Ágnes, Joó Tamás, Maráz Veronika
- 54 9. számú, 3. díjas pályamű, Barna Izabella,
Brassányi Tímea, Czigány Tamás DLA, Csörgő
Gábor, Vojtek Rita
- 58 10. számú pályamű, Bálint Eszter, Csuzi Barbara,
Geyer Dorottya, Nagy András, Nagy Viktória,
Schmidt Edina, Zentai Fruzsina
- 62 A pályázat után, sajtószemle
szerkesztette: Horváth Tamás PhD
- 68 A kémény sztori két olvasata
Tutervai Máttyás

FÜSTBE MENT TERV

„S jutott eszembe számtalan
Szebbnél-szebb gondolat,
Míg állni látszék az idő,
Bár a szekér szaladt.”

Petőfi Sándor: Füstbement terv

ÉPÍTÉSZETI TERVPÁLYÁZAT A GYŐRI OLAJGYÁRI KÉMÉNYÉRT

A pályázat előzményei

Sajtószemle, szerkesztette:
Horváth Tamás PhD

DOI 10.35927/FUSTBE.2019.11

E kiadvány alapvető célja, hogy bemutassa a győri olajgyári kémény megmentését célzó hallgatói ötletpályázatot és az annak keretében született terveket. De legalább ennyire érdekes az a történet, ami ezt az ötletpályázatot létrehívta. Az olajgyár megszűnése, épületeinek maradéktalan elbontása egy, az elmúlt két-három évtizedre igencsak jellemző történet arról, hogy miként viszonyulunk a múltunkhoz, a meglévő materiális és immateriális értékeinkhez, a városhoz, és az azt alkotó elemekhez. A történet összefoglalása tanulságos lehet. Reméljük, hogy tanulságos lesz...

A történetet sajtószemle jelleggel szeretném bemutatni, két részben: a pályázat előzményeit, és a pályázat után történeteket összefoglalva. Ehhez kiváló forrást kínál a helyi napilap, a Kisalföld, és annak online cikkgyűjteménye. A Kisalföld és újságírói az elmúlt 20 évben figyelemmel kísérték az olajgyári területeket, majd – amikor már más nem maradt – az olajgyári kémény sorsát, megke-resték az érintetteket, és megszólalási lehetőséget biztosítottak nekik. Mintegy ötven olyan cikket találtam főként a Kisalföldben, melyek segítségével időrendben áttekinthetjük a 107 évet megélt olajgyári kémény öregkorát.

A továbbiakban tehát idézetek következnek, cikkek egészben vagy csak a lényeges rész belőlük. Az írások és a képek szerzőit legjobb tudásom szerint igyekeztem feltüntetni. Saját gondolataim továbbra is dőltek betűkkel fognak szerepelni.

[...] fellapoztuk a győri olajgyár 150 éves történetét

Szeghalmi Balázs, Kisalföld Online, 2018.03.24.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/robbantas_utan_-_fellapoztuk_a_gyori_olajgyar_150_eves_tortenetet_-_regi_fotok/2554241/

[...] A város első olajgyárát [a Győrszigeti Olajgyárat, Magyarország első gőzerővel működtetett olajgyárát] 1851-ben alapította Kohn Adolf [1820-1905, morva kereskedő-család gyermeke, a bécsi műegyetemen tanult, 1848-tól szigeti lakos] sógorával, Austerlitz Henrikkel Győr-Szigetben. Az iparág országos szinten komoly jelentőséggel bírt, közel másfél évszázadon át fontos szerepet játszott a város mindennapi életében. A 150 évet pár nap híján majdnem megérte az egykoron rengeteg győri családnak kenyeret adó üzem. [...]

[A világitásnak a 19. században a faggyúgyertya volt a legelterjedtebb módja. Am ez bűdös és kormoz, ezért az 1830-as évekre áttértek a repceolaj használatára. Így a legkeresettebb ipari termékek közé került. A lenolajnak a mázoló festékek gyártásában mint oldószer volt nagy jelentősége. Ezek a változások kedvezően hatottak a mezőgazdaságra, megnövekedett az olajos magvak termelése. ... Eleinte vízen, uszályokon, majd vasúton érkeztek a termények. Ezek Győrből mentek tovább Ausztria és Csehország irányába. Ezekből az alapanyagokból fokozatosan bővülő termékinálattal jelent meg a Győri Növényolajgyár. Termékeik: repce- illetve lenolajok, napraforgó-, pálmaolajok, zsírsavak, keményített olaj és zsír, erőtakarmányok: olajpogácsák, olajos magliszt; Vénusz étolaj, Luculus ételzsír.]

A kezdetek nem voltak könnyűek. A sógorok útja három év után elvált, 1854-től Adolf egyedül vezette tovább a szigeti olajgyárat, Henrik Bécsben lett új otthonra. Győr egykori képviselőtestülete 22 év elteltével kereste meg Henriket a Császárvárosban és ajánlatot tett neki [...] térjen vissza a folyók városába és vezesse a Vásárszeren – a mai Szent István út – tervezett olajgyárat. Ez az üzem később a Meller-féle olajgyárként írta be a nevét Győr történetébe. [...]

[Sziget] az 1800-as évek derekán nem tartozott Győrhöz. Kohn Adolf sokat lobbizott a csatlakozásért, igaz, a saját érdekeit erőteljesen képviselte. Számára kulcsfontosságú volt, hogy Győr és Sziget frigye úgy valósuljon meg, hogy az olajgyár vízvételi joga megmaradjon. Az üzem szomszédságában a Rábca folyt régi medrében.

Kohn Adolf két és fél évtized alatt eljutott odáig, hogy 1875-ben irodát nyisson Bécsben. 1886-ig vezette a gyárat, 35 év után fiának, Ignácznak [1864-1935] engedte át az irányítást. Ő születésétől fogva szippantotta magába az olajgyártás összes fortélyát, a szülők olajgyári lakásában született. A jó képességű fiatalember Bécsbe

Munkás integet a [...] kéményről az 1910-es években. [...] Fotó: Régi Győr.

[Az olajgyár és az iparvágányok 1985-ben, a síneket pár éve szedték fel, Régi Győr.]

járt középiskolába, majd a zürichi műszaki egyetemen gépészmérnöki végzettséget szerzett. Ignác a századforduló határán, 1900-ban avatta a győri gyár budapesti irodáját, egy évtizeddel később pedig részvénytársasággá alakította cégét. A bevont tőkével fejlesztéseket hajtott végre, nőtt a gyár területe, bővült a termékek köre. Az első világégést jól átvészelte az olajgyár. Az üzem az egykori Osztrák-Magyar Monarchia legjelentősebb olajgyárává vált, az 1920-as esztendőkből évi 3000 vagon olajterméket állítottak itt elő. [...]

Az 1930-as évek nemzetközi versenyének vesztese mégis a győri olajgyár lett. Kohn Ignác ekkor adta el cégét az angol tulajdonú Unilevernek. [Az új tulajdonos korábban megvette a Rákospalotai hasonló profilú gyárat, ezért a győri bázist leépíti. A második világháborús készülődésben az angol tulajdonú gyárat a német import szolgálatába akarják állítani, ezért 1937-ben előkészítik a termelés beindítását. 1940-ben elindul a nyersolajtermelés a Rákospalotai feldolgozásra.] A termelés eredményességét akadályozta, hogy a második világháború előtt hazánk a német érdekszférába került. A harcok az olajgyárat sem kímélték. A náciak a háború végén telefonközpontot létesíttek az üzem területén, majd a menekülés előtt megkísérelték felrobbantani a kazánházat.

A szovjet térhódítás után évekig keresték a győri olajgyár helyét a „tervezgatókódásban”. [1949-ben államosították. A munkások „magukévá tették a Magyar Kommunista Párt célkitűzéseit”. A tervezgatókódás azonban eleinte a könnyűipart nem fejlesztette, ezért a gyár sem tudott fejlődni.] 1955-re dőlt el, hogy a „Növényolaj és Mosószer-gyártó Országos Vállalat Győr Növényolajgyára” néven folytatódik a története. [A győri gyár a vállalat egyik üzeme lesz az őtből.] A '60-as években történtek fejlesztések, az üzemet a szocialista „békétábor” szintjére tornázták fel [...]

[Az egykori gyárterület a hetvenes években. Fotó: Régi Győr.]

[Saját vázlat az olajgyár hasznosításáról, a csarnokok és kémény megtartásával (2003).]

Az olajgyár 1992-ben került magánkézbe [Cereol Növényolajipari Rt. Győri Üzeme], majd a francia tulajdonos jelentős technológiai fejlesztést vitt végbe. Akárcsak a győri kekszgyár esetében, hely hiányában itt sem volt azonban lehetőség a termelés bővítésére. Viszonylag hirtelen kezdődtek a leépítések a '90-es évek második felében. A győri olajgyár gépeit Martfűre telepítették [a bevezetett márkákat megtartották], majd eladták a területet. Annak ellenére, hogy az akkori győri szóbeszéd szerint akadt volna vállalkozó, aki látott fantáziát az üzemből, és a szójatermelésre tért volna át. [...]

[A cikkbe beszúrt kiegészítések a szerkesztő saját tanulmányából származnak, melynek legfontosabb forrása: Berecz Dezső: Növényolajipari és Mosószer-gyártó Vállalat Győri Növényolajgyarának története (kézirat, 1975) a Dr. Kovács Pál Könyvtár helytörténeti gyűjteményéből. A tanulmány 2003-ban készült, amikor Széchenyi István Egyetem építész oktatói és hallgatói először foglalkoztak a felhagyott olajgyári területek hasznosításával.]

[Az olajgyár a Bercsényi ligetből
2003-ban. A szerkesztő fotója.]

Olajgyári patthelyzet Győr-Szigetben

Ferenczi József, Kisalföld Online, 2003.07.21.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/olajgyari_patthelyzet_gyor-szigetben_/1059577/

[...] Győr-Sziget lakóit 2007 januárjáig ugyanaz a kép fogadhatja, mint most, lassan már három éve. A Bercsényi ligetben, a Rába folyó hajdani medre mellett magas kőkerítés veszi körül a város egyik legrégebbi, és lassan negyedik éve halott üzemét. A Cereol Rt. 1999 őszén állította le az olajgyár termelését. Akkori 130 egy-néhány dolgozójának egy része nyugdíjban van vagy új munkahelyen. A gyár épületét és a berendezéseket őrző-védő szolgálat emberei vigyázzák. Az olajgyárban és körülötte azonban semmi sem történik. Győr önkormányzata rég elkészítette a terület rendezési tervét, de azt nem hagyták jóvá. Az okokat nem nehéz megérteni.

Győr főépítésze, Németh Iván szerint jó néhány hónappal ezelőtt bejelentkeztek a városházára számukra addig ismeretlen urak és közölték, hogy ők az olajgyári ingatlan új tulajdonosai. A felek abban állapodtak meg, hogy az új tulajdonosok egy hónapon belül visszatérnek tárgyalni. Csak hát nem tért vissza. [...] A földhivatal közlése szerint a Komplex 2002 ingatlanforgalmazási céget jegyezték be a Bercsényi ligeti terület szóban forgó helyrajzi számaira.

[...] Az önkormányzat a területre változtatási tilalmat rendelt el. Előírás szerint csak idén december 31-ig, akkor telik le a három év tilalom, de ezt újabb három évvel, 2006 végéig meg lehet hosszabbítani.

Közismert, hogy gőzerővel épül az új győri termál- és élményfürdő, az olajgyári terület hasznosítási területté válik a fürdő szomszédságában. [...] A város az eltüntetett üzemi területen akarja majd átvezetni a Petőfi hidat a Radnóti utcával összekötő szakaszt. Nem mellékes, hogy mikor sikerül megegyezni a terület árán. [...]

Újra füstöl a győri olajgyár

Ica J. F., Kisalföld Online, 2004.09.01.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/ujra_fustol_a_gyori_olajgyar_/1107759/

Való igaz [...], visszhangzik a környék az egykori gyárépületekből kongó zajtól, hallani, valami nagy vasszerkezeteket szednek szét éppen. A kapuban a biztonsági őr [...] egyértelműen közli, a tulajdonos engedélye nélkül nem léphetünk beljebb. A tulajdonost márpedig „éppen” nem lehet elérni. A környék „befüstpölésének” hírére az őr megjegyzi: két éve teljesít itt szolgálatot, azóta ezeket az óriási kéményeket egy gramm füst nem hagyta el. Be se lehetne gyújtani őket, ahhoz működniük kellene a ki tudja mivé lett ventilátoroknak. Tisztázódik aztán, nem a kémények füstölnek időnként, hanem valamelyik gyárépületből száll a környékre a fojtogató bűz. A leszerelendő csövekből égetik ki a régi lerakódásokat.

Nem a bontással magával van bajuk a környékelieknek, [...] talán már tíz éve várják, mikor tűnik el ez a halott gyár. De a bontók eljáratának emberségesebben is. Ha már az asztalon táncolnak a lakásokban a poharak a bontási zuapálástól, legalább a talán mérgező bűzt ne kellene nyelniük. [...] jó lesz, ha mihamarabb „szanálják” a gyárterületet, mert a gazdátlan évek alatt igen elszaporodtak a patkányok, s azok bizony „kilátogatnak” a kapun kívülre is. [...]

Új telkek, hidak, utcák, vasutak és sétányok

Hancz Gábor, Kisalföld Online, 2005.10.18.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/uj_telkek_hidak_utcak_vasutak_es_setanyok_/1147066/

Az olajgyár helyére szállodát, a Mákosdűlőbe kempinget, a Duna-partra és a Bercsényi ligetbe sétányt szán az új győri rendezési terv. A megyeszékhely életének talán legfontosabb dokumentuma minden városrész életét nagyban befolyásolja.

Második hete tekinthető meg a győri rendezési terv a városháza aulájában [...]. A dokumentumból az is kiolvasható, hogy az egyes városrészekben milyen nagyobb horderejű fejlesztéseket terveznek. [...]

Újváros és Sziget: A terv mindkét városrészt érintő vezérprojektnek nevezi a Rábca egykori medre helyén létrejött Bercsényi liget sétánnyá fejlesztését. Ez a Híd utcai rendelőintézzettel szemben kialakított térről indulva felfúzná a ligetbe már beépített épületeket – vagy a helyükön épülő újakat a mérlegház és a tejcsarnok helyén. A sétány a Bercsényi-középiskolával szemben kialakított negyed-központban végződne, melynek kereskedelmi rendeltetést is szánnak. Sziget fejlődésének motorja a fürdőközpont lehet. Ennek térségét gyógyhelynek jelölné ki. Ezt segítő a Simor püspök tere nyugati oldalán új utat nyitnának, s utána a Híd utcában korlátozhatnák a gépjárműforgalmat, így a fürdő környéke is méltó módon átépülhetne. Idetartozik, hogy a volt olajgyár helyén lehetővé tennék egy szálloda felhúzását. A gyártelep újabb épületeibe visszavonulni készülő kekszgyár által felhagyott ingatlanokat egyetemi és kutatás-fejlesztési célokra szánják. [...]

„Megvan” az olajgyár is

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2006.12.06.
https://www.kisalfold.hu/belfold_hirek/132_megvan148_az_olajgyar_is_/1190037/

A rehabilitáció egyik alappillére a 24 ezer négyzetméter területű olajgyár, amely esetében kétséges volt, sikerül-e összeegyeztetni a város és a tulajdonos érdekeit.

Kérdés persze, miért éri meg utóbbinak a nem éppen gyorsan megtérülő kulturális beruházásba fektetni a pénzt. Révi Zsolt győri főépítéstől azonban megtudtuk: a fejlesztési elképzelések az előadó- és kiállítótermek létesítése mellett egy szálloda, valamint a kulturális funkciókhoz kapcsolódó szolgáltatások, apartmanok és egyéb intézmények felépítését is tartalmazzák, érdeklődő van többek között egy televíziós filmstúdió kialakítására. A Bercsényi ligetben szabadtéri színpad, játékpark, a Művészetek Völgyéhez hasonló piactér és szabadtéri kiállítótérak létesülnek majd, de helyet kaphat gördeszka-, pingpong- és kosárlabdapálya is.

Megkezdték az olajgyár bontását

Pomaranski Luca, Kisalföld Online, 2007.06.20.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/megkezdték_az_olajgyar_bontasat/2015415/

Elkezdődött, amire ugyan az elmúlt években ígéretet sora született, mégis kevesen hitték, hogy egyhamar bekövetkezik: elkezdtek bontani a győr-szigeti olajgyár épületeit. [...] Hatalmas munkagépek jelentek meg néhány napja a Bercsényi ligetben, hogy nekilássanak az 1900-as évek elején épült üzem bontásának. Kívülről egyelőre nem látszik semmi: a fémlemezekkel „bedeszkázott” hatalmas ablakok vakon néznek a parkra, az óriási mázsaház változatlanul terpeszkedik a liget közepén. A 2,7 hektáros terület belső részén azonban már gőzerővel folyik a munka.

[...] A terület (és egyelőre a gyár) új tulajdonosa, a győri Arrabona City Park Kft. nem

sokat várt a bontással: képviselői május 30-án, egy évig tartó egyezkedés után írták alá az adásvételi szerződést, s ígérik, június végére a ligetet elcsúfító, lepusztult gyárépületek a földdel válnak egyenlővé. Nem lesz könnyű munka, hiszen – bár ez az utcafrontról nem látszik – összesen 37 épület vár bontásra, köztük több vasbeton szerkezetes csarnok. A bontást végző Alcufer szakemberei ígérk, hogy a lakóknak a lehető legkevesebb kellemetlenséget okozva igyekeznek megoldani a feladatot.

[...] Győr egyik legrégebbi gyára nem tűnik el nyomtalanul, az ipartörténeti emlékek számító hatalmas gyárkéményt ugyanis (ami valójában nem is kéményként, hanem egy óriási hőhasznosító víztározóként működött) a beépítési koncepciótervek szerint meghagyják a tulajdonosok és szerves része lesz a tervezett épületegyüttesnek.

Arról, hogy mi kerül az olajgyár helyére, sokat lehetett hallani a tervezett sziget-újvárosi rehabilitáció kapcsán: a városvezetés és az önkormányzattal együttműködő szakmák hatalmas gyárkéményt válnak meg. Ez egybevág az olajgyár új tulajdonosainak elképzeléseivel.

[...] Fesztiválközpont, kiállító- és koncerttermek, mellettük egy közel 200 szobás, 4 csillagos konferenciahotel, valamint apartmanházak épülnek majd. A terület alá pedig mélygarázs kerül, amelynek bejárata a volt mázsaház helyén lesz – vázolja a tervekét Gasztonyi László, az Arrabona City Park Kft. ügyvezetője. A beruházás a jövő év első felében kezdődhet el.

Kultúrközpont, szálloda, iroda-ház épül az olajgyár helyén

Pomaranski Luca, Kisalföld Online, 2008.03.13.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/kulturkozpont_szalloda_irodahaz_epul_az_olajgyar_helyen/2050526/

Győr – Elkészültek a végleges tervek a lebontott olajgyári terület beépítésére. A város és a tulajdonosok elképzeléseit sikerült teljesen összhangba hozni, s ez lehet az első komoly beruházás, amelyben az önkormányzati és a magántőke „nagyot alkot”.

A mostani a sokadik tervváltozat, de úgy tűnik, elnyerte végső formáját – legalábbis papíron – az olajgyár helyére megálmodott új városrész, hiszen végre a városnak és a befektetőknek is megfelel. A 2,7 hektáros területet tavaly májusban vásárolta meg a három győri ingatlanfejlesztő vállalkozó által, kifejezetten erre a projektre alakult Arrabona City Park Kft., már érvényes bontási engedélyekkel.

A romos ipari épületeket és üzemcsarnokokat nyáron alig néhány hét alatt teljesen lebontották, mellyel kapcsolatban felmerültek kétségek. Révi Zsolt győri főépítész szerint jobb lett volna meghagyni két-három jó állapotú épületet, amelyek felújítva különleges helyszínei lehettek volna kulturális rendezvényeknek, fesztiváloknak, ahogy erre Európa számos országában vannak példák.

A régi olajgyári épületek nem tartoztak műemléki oltalom alá, mégis tartottunk tőle, hogy mi is olyan műemlékvédelmi elvárásokkal kerülünk szembe, amelyek teljesíthetetlenek. Miután eldönt, hogy bontunk, a sietség oka anyagi természetű volt: az építményadó a birtokunkba került komfort nélküli, omladozó romhalmaznál is akkora lett volna, mintha vadonatúj épületekről lenne szó, ez pedig indokolatlanul apasztotta volna a projekt költségvetését – indokolta a döntést Gasztonyi László, az egyik tulajdonos. A főépítész és a befektetők azonban biztosak benne, hogy a végeredménnyel mindenki elégedett lesz.

Kultúrközpont 10 ezer négyzetméteren

A tervek szerint a terület átlag 60 százalékát 2-3 éven belül beépítenék, egy időben a Bercsényi liget felújításával. Az olajgyár egykori gabonaraktárának helyére 4-5 ezer négyzetméteres szolgáltatóházat álmodtak a tervezők, irodákkal és kis üzletekkel. Mellette áll majd az egyelőre Kortárs Fesztiválok Házának nevezett épület. Anyagi források hiányában ezt egyelőre a befektetőtől lízingelné a győri önkormányzat, s a futamidő végén kerülne a város birtokába.

Ebben vonnák össze – 10 ezer négyzetméteren – a város szétszórva működő kulturális intézményeit, többek között a Városi Művészeti Múzeumot, a Győri Balettet, a Vaskakas Bábszínházat és a fesztiválirodát. A hatalmas alapterület talán soknak tűnik, de ha figyelembe vesszük, hogy vezetőik szerint a (jelenleg tíz különböző helyszínen működő) múzeumnak 6500, a balett-társulatnak 1800, a bábszínháznak pedig 1200 négyzetméter a helyigénye, máris indokolt, nem beszélve a tervezett további kiállító- és előadótérkekről. A „kultúra koncentrációjának” költségei a jelenlegi helyszínek értékesítéséből vagy hasznosításából és az olcsóbb üzemeltetésből jöhetnek vissza.

500 férőhelyes mélygarázs

Ezzel párhuzamosan a liget Híd utcai végétől a volt tejgyárig – azaz az épülő Bercsényi Passage és Apartmanházig – 500 férőhelyes mélygarázs épül, ami [...] várhatóan enyhít majd a belváros parkolási gondjain is. Felette játszótér, parkot és háromezer fő befogadására alkalmas rendezvényteret

Memento: Egyedül a kémény maradt meg az egykori üzemből. [A tervezők említése nélkül.]

alakítanak ki, szabadtéri színpaddal. A ligeten átvezető kis utcákon a tér keresztbekasul átjárható lesz, s arra is jó esély van, hogy az értékes fák is megmaradnak.

Gasztonyi László kifejtette: mivel a város által tervezett Kossuth utcai rehabilitáció, a Bercsényi liget felújítása és a tervezett olajgyári projekt szorosan összefügg, ha a liget felújítására a város által kalkulált pályázati pénzek nem a várt ütemben jönnek, az lelassíthatja az olajgyári terület beépítését. Ebben az esetben a tulajdonosok beszállnának a „városi” költségekbe, például a mélygarázs építésébe is. Mivel így az építkezés banki finanszírozással tervezett keretét meg kell emelni, ez az összeg megjelenik majd a fent említett lízingdíjban.

Szintén pályázattól függő, hogy a „kultúrpalota” mellett felépül-e egy közösségi-oktatási ház, amelyre a tervek szerint az úgynevezett „Agora-Pólus” néven kiírandó TIOP-pályázaton indul az önkormányzat. Ehhez még nem jelent meg a részletes feltételeket tartalmazó útmutató [...]

Lakások és négycsillagos konferenciahotel
S hogy végre rátérjünk arra, mi az igazi üzlet a beépítésben a befektetőknek: közel másfél hektáron lakóépületek – 200-250 lakás – és egy négycsillagos konferenciahotel épül, amely többek között a helyi fesztiválok, kulturális programok résztvevőit, látogatóit is fogadja.

Hogy mindez mikor valósul meg, az a többek között a bürokrácián is múlik, amelynek malmai – még így, a városi és magánérdekek, elképzelések teljes egybeesése esetén is – lassan örölnek. Az a rendezéstervmódosítás például, amelynek során egy korábban berajzolt utat „tüntetnek el” a tervekről, október óta tart, s nyárig nem is fejeződik be. A fejlesztők terveiben ideális „határidőként” három év szerepel a terület beépítésére. Az azonban nem kétséges, hogy ha a 12 milliárdos olajgyári rehabilitáció ténylegesen elkezdődik, az területet ad az egész városrész fejlődésének.

Balett, múzeum, bábszínház és fesztiváliroda az olajgyárban?

Pomaranski Luca, Kisalföld Online, 2008.07.02.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/balet_muzeum_babszinhaz_es_fesztivaliroda_az_olajgyarban/2062558/

Győr – Az „olajgyári kultúrpalotáról” is szavaznak csütörtökön a győri képviselők. A kulturális központ magánpénzből épülne, a város pedig húsz éven keresztül lízingelné. [...] A tervek szerint az Újváros rehabilitációjával egy időben zajló beruházás célja világos: gazdagítani a várost anélkül, hogy fejlesztési pénzeket kellene mozgósítani, lendületet adni a környék fejlődésének, helyet biztosítani a szabadtéri rendezvényeknek, s nem utolsósorban spórolni. [...]

A számokból kiderül, hogy az épületre nem túlzás a kultúrpalota kifejezést használni: több mint 14 ezer négyzetméterrel számol a város – igaz, a dokumentumokban minden szám előtt ott áll, hogy „legfeljebb” –, ebből a Győri Balett 3000-et, a múzeum 7000-et, a bábszínház 1700-at „kap” majd, míg a fesztiváliroda 600 négyzetméterrel gazdálkodhat. A fennmaradó 2000 négyzetméteren közösségi és infrastrukturális helyiségeket alakítanak ki; többek között egy háromszáz embert befogadó előadó-

[Változat a központ lehetséges tervei közül. A tervezők említése nélkül.]

termet, amely alkalmas lesz igényes kamaraprodukciók – előadások, koncertek – megrendezésére. A kulturális központhoz egy körülbelül kétszáz autót befogadó mélygarázs is épül, amire az épülő Sziget-Révfülu közötti híd jóvoltából megnövekedő forgalom miatt is égetően szükség lesz.

A hatalmas épületet egyelőre nem birtokolná, csak használná a város egy hosszú távú lízingkonstrukció keretében, amely még szintén csak „legfeljebb” megjelöléssel tartalmaz pontos számokat. Eszerint maximum 7,9 milliárd forintból épül a komplexum, amelyet húsz éven keresztül lízingel a győri önkormányzat, évi legfeljebb egymilliárd forintot fizetve a beruházónak. Hússzal beszorozva ez ugyan két és félszerese az építés költségének, ebben az összegben azonban már benne van a működtetés és fenntartás is. Ha a csütörtöki közgyűlés igennel szavaz, a város kötelezettséget vállal arra, hogy ezt az összeget betervezi a mindenkor költségvetésbe. Ha a bérleti időszak lejár – 2030-ban –, az épület a város tulajdonába kerül.

A közgyűlés jóváhagyását követően a tervezés azonnal megkezdődhet – egyelőre csak előzetes vázlattervek születnek –, az engedélyeket pedig még idén megkaphatja a beruházó. Ha minden jól megy, a törvény által előírt úgynevezett tárgyalásos közbeszerzési eljárás után az építkezés jövőre kezdődhet el, 2010-re pedig igényes, európai színvonalú kulturális központja lehet Győrnek.

Ötven pontról tárgyaltak a maratoni közgyűlésen

Hancz Gábor, Kisalföld Online, 2008.07.03.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/otven_pontrol_targyaltak_a_maratoni_kozgyulesen/2062743/

Győr – Nyári szünet előtti utolsó ülését tartotta a győri közgyűlés. Legtöbbet a nagyberuházásokról vitáztak: Árpád-tömb, multifunkcionális csarnok, olajgyári fesztiválközpont, kerékpárútépítési pályázat. [...]

Honnan jön a pénz a kultúrpalotába?

Sudár Ágnes, Kisalföld Online, 2008.07.22.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/honnan_jon_a_penz_a_kulturpalotaba/2064731/

[...] A júliusi közgyűlési döntéskor megírtuk: magánpénzből épül az új kulturális központ a lebontott győri olajgyár helyén. A befektető egyben a terület tulajdonosa is: a három győri vállalkozóból alakult Arrabona City Park Kft. [...]

A győri képviselő-testület „a legjobb konstrukcióban történő megvalósítás tervét” fogadta el. Lényege, hogy a hatalmas épületet a megépítését követően csak használná a város (s nem birtokolná) egy hosszú távú lízingkonstrukció keretében, amely még szintén csak „legfeljebb” megjelöléssel tartalmaz pontos számokat. [...] Értelemszerűen amikor a bérleti időszak lejár – 2030-ban –, az épület a város tulajdonába kerül. A közgyűlési határozat szól arról is, hogy „utasítják a polgármestert a legcélyszerűbb üzleti-financezírozási konstrukció kialakítására, továbbá a költségvetési kapcsolatok gondos ellenőrzésére”.

[...] A képviselők tehát első körben áldásukat adták erre a konstrukcióra, s már azt is lehetett tudni, hogy az engedélyeket az év végére megkapja a beruházó. A közgyűlés tagjai úgy álltak fel a július 3-i ülést követően, hogy ha minden jól megy, szeptember 18-án végleg pontot tehetnek a beruházó személyére; a törvény által előírt úgynevezett tárgyalásos közbeszerzési eljárás után pedig az építkezés jövőre elkezdődhet, 2010-re pedig befejeződhetnek a munkák.

[...] A Kisalföld megszerezte az Arrabona City Park Kft. cégkivonatát, amelyből kiderül, az ingatlanforgalmazó gazdasági társaság – a júniusi adatok szerint – győri székhelyű, bejegyzett tőkéje 3 millió forint, tagjai pedig egyrészt a BÉ-KLER Gazdasági Tanácsadó Bt. – amelynek tulajdonosai Szabó József MDF-es képviselő és családtagjai –, valamint két Seychelle-sziget

teki cég: a Villa Sebus Corporation és a Merryfield Corporation. A két offshore céget ugyanazon a napon hozták létre: 2007. november 20-án, bejegyzésük pedig idén január 17-én történt meg. A cég képviselője Gasztonyi László ügyvezető jogosult.

[...] Elküldtük kérdéseinket a győri polgármesteri kabinetnek. Először is arra vártunk választ, hogy ismerték / ismerik-e az Arrabona City Park Kft. tulajdonosi összetételét, s ha igen, nem tartják-e aggályosnak, hogy egy közgyűlési képviselő, illetve két Seychelle-szigeteki cég érdekelt a beruházásban. Kíváncsiak voltunk arra is, hogy a közbeszerzési pályázat (még ha meghívásos is) nem zárja-e ki az előbb említett résztvevőket az indulás jogából, illetve a hárommillió forintos tőzsrőke elégséges garancia-e arra, hogy egy ekkora cég milliárdokat tudjon előhúzni a zsebéből. Végül azt kérdeztük, hogy ha az Arrabona City Park építi meg a kultúrpalotát, akkor a város által lízingdíjként kifizetett milliárdok ellenőrizhetők lesznek-e; illetve ezek ismeretében is egyedüli esélyes maradt-e a cég.

[...] Ottófi Rudolf alpolgármester ezt a választ küldte: „Aggodalomra semmi ok. Ismerjük az Arrabona City Park Kft. tulajdonosi összetételét. Előzetesen történtek már egyeztetések a tulajdonosi körrel a társaság tulajdonosi szerkezetét illetően, melyben megnyugtató változások várhatóak. Meglesznek azok a pénzügyi garanciák, melyek biztosítják a beruházás megvalósulását, hiszen ebben az esetben nem a város, hanem a beruházó társaság

Most még nehéz elképzelni ide egy kultúrpalotát [...] Fotó: Krizsán Csaba

kockázatot. A pénzt a gazdasági társaság fekteti be előbb, s csak a beruházás elkészülte után fizet neki Győr részletekben. [...] A város a közgyűlési határozata alapján az olajgyár helyén szeretné megépíteni a kultúrközpontot, erősítve ezzel a városrész rehabilitációját. Így az első számú esélyes nem lehet más, mint az ingatlan tulajdonosa, mert a város nem rendelkezik a terület tulajdonjogával. Ez persze nem zárja ki azt, hogy más társaság is pályázzon.”

Gasztonyi László a Kisalföldnek elmondta, az offshore cégeket az önkormányzat kérésének eleget téve felszámolják. [...] „Sokáig úgy tűnt, hogy az olajgyári ingatlant egyszerűen csak értékesíteni fogjuk, arra pedig megfelelt volna az offshore cégek. Most, hogy teljesen másról, egy jóval nagyobb beruházásról van szó, természetesen tudjuk, mit kell tennünk. Névvel, arccal, magyar vállalkozóként veszünk tehát részt a pályázatban, mindenki tudni fogja, hogy két győri üzletember és egy győri családi vállalkozás a jelentkező”. [...]

Bizottság a kultúrpalotáért?!

Sudár Ágnes, Kisalföld Online, 2008.08.07.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/bizottsag_a_kulturpalotaert/2066296/

[...] Már foglalkoztunk a győri olajgyár helyére tervezett kultúrközpont ügyével, még pontosabban azzal, hogy a beruházásra „kiszemelt” gazdasági társaság kétharmad részt [...] offshore cégből áll. [...] A cikknek úgy tűnik, volt hatása, Borkai Zsolt polgármester ugyanis olyan szakértői csoport felállítását szorgalmazza, amelyben minden politikai oldal, s mellettük üzleti szakemberek is részt vesznek. A cél nyilvánvalóan az – mondta a városvezető –, hogy a közgyűlési határozat szellemében „a fesztiválközpont megvalósítása a legjobb konstrukcióban történhessen”. Borkai hozzátette azt is: kikötötte, hogy csak átlátható és ellenőrizhető feltételekkel felálló cég jöhet számításba, offshore cégről szó sem lehet. [...]

A jövő tisztán látszik: itt épül a kultúrközpont, de kinek a pénzéből? Fotó: Bertleff András

Közzététel a városházán

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2009.08.10.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/kozzetetel_a_varoshazan/2110292/

[...] A Stratégiai és Városfejlesztési Osztály Főépítési Csoportja bemutatja [...] a Győr, Erkel Ferenc utca – Bercsényi liget – Ecet utca – Semmelweis utca által határolt terület (volt olajgyár területe) településrendezési terv módosítását. Kéri az érintetteket, hogy ha a tervmódosítási javaslattal kapcsolatban javaslatokat, észrevételeket kívánnak tenni, akkor [...]

Győri fotós különdíja

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2010.07.26.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/gyori_fotos_kulondija_/2170569/

„Olajgyári sirató – avagy nesze neked, tisztes honi ipar...!” A mára a földdel egyenlővé vált egykori győri olajgyár romjairól készített képsorozatával nyert különdíjat Nemes Zoltán [’mettor’] a Hír TV és a Magyar Nemzet közös fotópályázatán. [...]

[Fotó Nemes Zoltán 'mettor' különdíjas képsorozatából.]

Több tonnányi törmelék áll a győri olajgyár helyén, fotó: Cseh Róbert.

Olajgyár állt, most kőhalom van helyette Győrben

Szeghalmi Balázs, Kisalföld Online, 2010.10.19.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/olajgyar_allt_most_kohalom_van_helyette_gyorben_-_videoval/2184369/

[...] a Bercsényi liget közvetlen szomszédságában [...] 3-4 év[e] a néhai győri olajgyár maradványai, törmelékei csúfítják a környezetet. [...] 2008 júliusában röppent fel az a hír, hogy az olajgyár helyére tervezett kultúrpalotát Győr magánbefektetőkkel kívánja megépíteni. A Kisalföld napilap ekkor írta meg, hogy kiszemelt cég tulajdonosai között van egy, a 2006-2010-es ciklusban közéleti szerepet vállaló önkormányzati képviselő, illetve két Seychelle-szigeteki offshore cég.

Alig egy hónap múlva, 2008 augusztusában Borkai Zsolt szakértői csoport felállítását kezdeményezte [...], s kijelentette: „csak átlátható és ellenőrizhető feltételekkel felálló cég jöhet számításba, offshore cégről szó sem lehet”. Mindez meg is valósult (mint tudjuk, Magyarországon a kétes üzletek színönimáját jelentik offshore cégek, s ez az olajgyár képeben kétségkívül nem árnyékol[hat]ta be a Városházát), igaz, a patinás üzem helyére álmódott grandiózus tervek gyakorlatilag elhaltak. [...] A kisalfold.hu információi szerint a szóban forgó tervből a közeljövőben semmi nem valósul meg; a befektetőnek ugyanis források hiányában el kellett állnia az ötlettől, sőt, jelenleg már egy bank tulajdonába került az ingatlan, melyre egyelőre komoly vevő nem akad(t).

[...] Olvasóink joggal kérdezhetik, hogy vajon az olajgyár emblemikus kéményének mi lesz a sorsa? [...] Egy biztos: nem áll műemlékvédelmi oltalom alatt, azaz ha sikerül új beruházót találni, akkor a vállalkozó szíve-joga lesz eldönteni, mit tesz a téglából kirakott ipari kéménnyel.

A törvény betűje szerint egyébként jogerős bontási engedéllyel a ki nem pucolt törmeléseket öt éve van elszállíttatni a tulajdonosnak. [...] A kérdés már csak az, hogy az olajgyár esetében mikortól számíttjuk a bontás kezdetét, illetve 1-2 éven belül lesz-e egyáltalán olyan tulajdonosa, akit szembesíteni lehet a (játék)szabályokkal?

Miért füstöl a lerombolt olajgyár kéménye Győrben?

Szeghalmi Balázs, Kisalföld Online, 2012.08.02.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/miert_fustol_a_le-rombolt_olajgyar_kemenye_gyorben_fotok_video/2291590/

[...] két Olvasónktól is kaptunk felvételeket, miszerint füstöl a rég bezárt, egykori olajgyár kéménye. [...] A kisalfold.hu munkatársai a helyszínen meggyőződtek arról, hogy nem túlságosan prózai, sokkal inkább a rögválsághoz közel álló oka van a fel-fel-szálló füstnek: a több mint 30 méter magas kémény alsó részébe hajléktalanok fészkelik be magukat. [...] Maga a terület rendkívül gondozatlan: a fűvet és gyomnövényeket nem kaszálják. A 2007-es bontást követően az egykori gyárterület legfontosabb funkciójának az tűnik, hogy egyesek személtelpnek használják [...].

[Kéménykürtő mint lakótér],
fotó: Cseh Róbert.

A kisalfold.hu információi szerint jelenleg komoly befektető nem érdeklődik a terület iránt. [...] a szétvert, egykori gyárterületet felettébb szerényen is hirdetik: egyetlen molinó látható a kéményen [...] mely méltóságteljesen hirdeti Győr régi iparát, s erről néha füst képében jelet is ad.

Lebontották a régi olajgyár falát

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2013.02.27.
https://www.kisalfold.hu/tudosito/lebontottak_a_regi_olajgyar_falat_gyorben_-_video/2321839/

A régi olajgyár megmaradt falát is lebontották – erről küldött felvételt olvasónk. [...] Jelenlegi információink szerint a terület továbbra is magántulajdonban van.

Húsz méter magas házak épülnek az olajgyár helyén Győrben

Hancz Gábor, Kisalföld Online, 2015.10.16.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/husz_meter_magas_hazak_epulnek_az_olajgyar_helyen_gyorben/2449206/

Három-hat emeletes házak épülhetnek az olajgyár helyén – erről döntött a győri közgyűlés pénteken. Rapid ülést tartott a győri közgyűlés pénteken, amelynek legfontosabb napirendi pontja a város rendezési tervének módosítása volt.

Révi Zsolt főépítész indítványa az egykori olajgyár területét érintette, ahol a 2017-es Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál olimpiai faluja lesz, mintegy 200 lakással. A Magyar Szocialista Párt előzetesen közleményben tiltakozott az elképzelés ellen, mondván: a szigeti, újvárosi építészeti hagyomány durva semmibe vétele, hogy 8 emeletes épületek magasodjanak a telken. [...]

A javaslat egyébként Révi Zsolt tájékoztatása szerint nem 8, hanem 3-5 emeletes házak építését engedi meg, s csak a terület egy kis részén lehet hatemeletes ingatlanrész. Hozzátette: a városrészben több helyütt vannak négyemeletes épületek. [...]

Felrobbantották az olajgyár [kisebbik] kéményét Győrben

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2016.07.20.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/felrobbantottak_az_olajgyar_kemenyet_gyorben_-_videok_fotok_a_kemeny_ledoleserol/2483025/

[...] Előzmények: A volt olajgyár területén zajló bontási munkák miatt ideiglenes forgalomkorlátozásra, helyenként teljes útlezárásra kell számítani Győrben 2016. július 21-én, csütörtökön 10 óra 50 perc és 11 óra 10 perc között a Bercsényi liget környékén – tájékoztat a A Győr-Szol Zrt. A rendőrség által kiadott határozat értelmében [...] Vátozik a buszok útvonala is [...].

10:30 Körülbelül 100 érdeklődő érkezett az olajgyári kéményhez [...], hogy saját szemével nézze végig a robbantást. Van, aki nosztalgiaízni érkezett, a fiatalok inkább fotóznak [...].

10:35 65 lyukat fúrtak az 50 méter magas, 4,2 átmérőjű kéménybe, majd 29,25 kilogramm robbanóanyagot helyeztek rá. A tervek szerint a leomló kémény fokozatosan rogy a földre. A hatalmas építmény alá földből csillapítóágyat is készítettek a tervezők. A repeszek akár 100 méterre is elszállhatnak, ezért a környéket kordonokkal lezárták. A környéken lakókat pedig a robbantás idejére kiköltöztették a lakásaikból. A robbantás előtt szirénaszó lesz hallható.

10:40 A helyszínre egyre többen érkeznek, [...] már 200-300-an is lehetnek. Az építési területről a munkások levonultak. [...]

10:50 Lezárták az Erkel utcát is. Minden készen áll a robbantáshoz.

10:56 Úgy tudjuk a sziréna 3 perc múlva szólal meg, egy perccel a robbantás előtt. Vagyis nagyjából a kémény 11 órakor dől össze.

11:01 Három szirénaszó jelezte a robbantást, majd az olajgyár egyik kéménye ledől Győrben csütörtök délelőtt. A kémény a műfüves focipálya felé borult el. [...]

Robbantás és romok
Mészáros Máttyás fotói

11:50 Pacsai Imre robbantóbiztos a munka elvégzése után elmondta, rutinmunkát teljesítettek, annyi apró nehézséggel, hogy a kéményt erős, kemény téglából építették. Az engedélyben kért robbanóanyagnál (kb. 30 kg) kevesebbet használtak: 17 kg-ot.

A helyszínen többen érdeklődtek a másik kémény sorsáról. A Győr-Szol, amely a terület tulajdonosa, nem titkoltan megválna a még álló kéménytől is, hiszen csak az állagmegóvása és a fenntartása 100 millió forintos költséget jelent. A műemlékvédelem ragaszkodik a védelem alá helyezéshoz, tárgyalások folynak az ügyben.

40 kg robbanóanyaggal döntenék le az olajgyár utolsó kéményét

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2016.11.21.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/40_kg_robbananyaggal_dontenek_le_az_olajgyar_utolso_kemenyet_-_olvasoink_fotoi/2497465/

[...] Olvasónk hívta fel a figyelmet arra, hogy a bontási (robbantási) engedélyt már november 3-án kiadta a Veszprém Megyei Kormányhivatal. A dokumentum még a robbanóanyag pontos mennyiségét is meghatározza. Másik olvasónk fotót is küldött a fúrásról, [...] „fúrák a robbantáshoz szükséges furatokat a volt olajgyár kéményébe? A földkupacokat a döntéshez és a házak védelmében már több mint egy hete elkészítették. Ezek szerint ennek az ipartörténeti emlékeknek is annyi?” Úgy tudjuk, a kéményt várhatóan pénteken robbantják. [...]

Várhatóan pénteken robbantják az olajgyár kéményét Győrben, olvasónk fotó[ja]

Az olajgyári kémény megmentéséért

Cseh András, online petíció,
2016.11.23-2018.11.24.

https://www.peticiok.com/az_olajgyari_kemeny_megmenteseert

A kémény a Győrben épült, 1851-es alapítású, hazánk első gőzerővel hajtott olajgyárának a megmaradt építészeti emléke, mely országosan is jelentős ipartörténeti emlék. A kémény 1911-ben épült, golyvás kialakítása teszi különlegessé, egyedivé. A kémény értékét növeli, hogy a 19. században ipari nagyvárossá fejlődő Győr egyik mai napig fennálló ipari építménye. Az e korból származó ipari épületek nagy része megsemmisült, ezen kémény emlékeztet a város hajdani ipari, gazdasági tevékenységére. A kémény Győr Újváros és Sziget városképi arcának, kontúrjának fontos alkotóeleme, a műemléki érték-ként való nyilvántartásba vételére vonatkozó hatósági eljárás folyamatban van.

Aláíróként támogatjuk a kémény megtartását és mielőbbi műemlékké nyilvánítását, ezzel egy időben kérjük a Győri Önkormányzatot és a Győr-Szolt, hogy a kémény felrobbantásától álljanak el, és segítsenek méltó módon megőrizni Győr ipari múltjának szimbolikus elemét.

[Sajnos területi okokból a 937 aláírást és a hozzájuk fűzött üzeneteket nem tudjuk itt szerepeltetni. 365 aláírás érkezett az első, és 352 a második napon. 750-en névvel, 187-en anonim támogatták a petíciót. 481 aláíró vallotta magát győrinek.]

[Fotó: A szerk.]

Petíció a győri kéményért – Már ötszáz fölött az aláírók száma

Sudár Ágnes, Kisalföld Online, 2016.11.23.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/peticio_a_gyori_kemenyert_-_mar_otszaz_folott_az_alairok_szama/2497765/

A győri Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszékének építész oktatói online petícióban támogatták „a kémény megtartását és mielőbbi műemlékké nyilvánítását”. [...] Ezzel egy időben pedig kérték „a győri önkormányzatot és a Győr-Szolt, hogy a kémény felrobbantásától álljanak el és segítsenek méltó módon megőrizni Győr ipari múltjának szimbolikus elemét”. A petícióhoz a megyei építész kamara is csatlakozott. Tőlük függetlenül pedig Dr. Somfai Attila győri egyetemi docens is levelet írt a Forster Központnak, hogy az ideiglenes védelmet „végleges védelem” státusszá minősítsék.

[...] A kezdeményezéshez olyan építészek csatlakoztak (a teljesség igénye nélkül), mint Czigány Tamás DLA, Ybl Miklós-díjas magyar építész, Prima díjas, a Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszék tanszékvezetője; Bodrossy Attila DLA, Ybl Miklós-díjas és Megyei Prima díjas magyar építész, a Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszék tanszékvezető helyettese; Balázs Mihály DLA Kossuth-, Ybl Miklós-díjas és Prima Prémium díjas magyar építész, a Budapesti Műszaki Egyetem Középülettervezési Tanszék tanszékvezetője, egyetemi tanár, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja; Karácsony Tamás DLA, Ybl Miklós-díjas és Prima díjas magyar építész, a Budapesti Műszaki Egyetem Középülettervezési Tanszék és BME Építőművészeti Doktori Iskola oktatója, egyetemi tanár; Golda János DLA, Ybl Miklós-díjas és Prima díjas magyar építész, Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszék oktatója, Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja.

Az olajgyári kémény – várhatóan – utolsó napjaiban, fotó: Domján Ákos

Korábban – Olajgyári kémény: robbantásig feszült az időhúzás Győrben

Ideiglenes védelem alatt álló, „nyilvántartott érték” az az olajgyári kémény, amelyet minden bizonnyal hamarosan felrobbantanak – állítja az örökségvédelmi (Forster) hivatal [hatóság!]. Az is kiderült, hogy a Győr-Szolt, s azon belül az elnök-vezérigazgató vállalta a döntést azért, hogy a kéményt – amely szerintük erkölcsi és anyagi kárt okoz – robbantással lebontsák. Több mint háromnegyed évet vártak arra, hogy a Forster határozzon a végleges válaszról, miszerint jogerősen védett lesz-e a kémény vagy sem. Megelégedtek az időhúzással. Kedden meglehetősen beszédesebb köröket futottunk, amikor a volt olajgyár második kéménye felrobbantásának hátterét folytattuk [firtattuk!]. Azt tehát hétfő óta tudtuk és láttuk, hogy a kémény téglái közé lyukakat fúrtak, ugyanis engedélye volt egy tati cégnek a robbantásra. A kémény az EYOF-ra készülő, olimpiai falu helyén áll (még).

Logikus a folytatás

Az engedélyt a Veszprém Megyei Kormányhivatal adta ki, amely különösnek tűnt, hiszen Győr-Ménfőcsanak megyében is működik hivatal, s a robbantást végző cég sem kötődik helyileg ide. Viszonylag gyorsan tisztázódott ugyanakkor, hogy az első kémény robbantásánál is ez a hivatal járt el, így logikus volt ez a folytatás.

Nyilvántartott érték

A meglepetést tehát nem ez jelentette, hanem a Forster Központ sajtóreferensének válasza, amely keddre valóban megerkezett. Róna Katalin elmondta, hogy a kémény, amelyet robbantani szándékoznak Győrben, megítélésük szerint ideiglenes védelem alatt áll, „nyilvántartott értéknek” minősül. Ez azt jelenti, hogy sem felrobbantani, sem lyukakat fúrni ebbe szerintük nem lehetne. Azt ugyanakkor elismerte a hivatal, hogy valóban hónapok óta nem döntöttek arról, hogy az első fokon megítélt védelmet véglegesítik-e; vagy elfogadják a telek tulajdonosának [...] a fellebbezését.

Tovább az építésügyhöz

Ennek ismeretében felhívtuk a robbantási engedélyt kiadó Veszprém Megyei Kormányhivatal ügyintézőjét: tudta-e, hogy olyan kémény robbantásos bontására mondott igent, amely az örökségvédelem megítélése szerint „nyilvántartott érték”? A válasz az volt, hogy a kérdésnek ezt a részét ő nem vizsgálja, azt nézi, hogy a robbantás szabályos lesz-e vagy sem, erre ad engedélyt. Az általunk firsított kérdés az építésügyi hatósághoz tartozik. Felvettük velük is a kapcsolatot, de mivel késő délután volt már, mire tisztázódott az illetékes személye (Győrben) [...]

Útban van a kémény

Az ügy főszerplőjéhez, a telek – és a kémény – tulajdonosához ekkor jutottunk el. Sági Géza, a Győr-Szolt elnök-vezérigazgatója rögtön az elején elismerte, hogy nem született jogerős határozat a kémény védelembe helyezéséről vagy épp az ellenkezőjéről. Tehát azt megelőzően indították el a kérvényezést a robbantásra. „Több mint háromnegyed éve várunk az örökségvédelem döntésére, a huszonnegyedik órában vagyunk, az olimpiai falu épül, a kémény pedig anyagi és erkölcsi károkat okoz nekünk” – szögezte le, amikor azt kérdeztük, miért van kikezdetlenül útban a kémény.

[A veszélyeztetett kémény és elesett társa, Mészáros Máttyás fotója a robbantás után]

Sági Géza a károk közé a kilátást sorolta például, a hatvanméteres torony megítélésük szerint rontja a leendő lakók komfortérzetét. Ha pedig később mégis megérkezik a Forster engedélye a lebontásra, félt, hogy akkor már károk keletkeznek a most épülő ingatlanokban. Szakértői felmérésük szerint – amely egyébként a fellebbezésükben is szerepelt – százmilliós nagyságrendet jelent a balesetveszélyes kémény állagmegóvása, s a telek értékéből is több mint száztízmillió forintot elvesz pusztán a jelenléte. Sági Géza, illetve a Győr-Szolt jogászai azon a véleményen vannak, hogy mivel nincs jogerős védelem alatt a kémény, ezért az nem is minősül annak. „Akkor lenne az, ha a szakminisztérium annak nyilvánítaná. De nem tette.” Az elnök-vezérigazgató ezért úgy döntött, hogy vállalva az esetleges következményeket, nem vár tovább, mert „munkakörömből adódóan feladatom ezt a lépést megtenni”.

Ismét felhívtuk a Forstert, de a válasz az volt, mint hétfőn, amikor a fejleményekről tőlünk értesültek: „Erre most nem tudunk választ adni.” [...] Miért kérvényezték ennek a kéménynek a védelembe helyezését? A beryújtók [szerint] Győr ipartörténetének egyik utolsó, megmaradt emléke ez. Mivel az olajgyár esetében nem tudtak érvényt szerezni hasonló [...] kérésüknek, legalább ez a darabja maradjon meg mementóként.

Több mint félezren a kémény megtartása mellett

Dunaveczy András, Gerő János, Oxygen Hírgyűnökség, a videó leírata, 2016.11.24.
<https://youtu.be/6lnV5YnZIOA>

Narrátor: Július 21-én így bontották el az egykori olajgyár kisebbik kéményét Győrben. A másik, nagyobb kémény még áll, de a sorsa kérdéses. A napokban ugyanis lyukakat fúrtak az építmény testébe, mely egyértelműen a robbantáshoz készülődést jelzi. A kémény megmentéséért petíciót indítottak, melyhez a megyei építész kamara is csatlakozott.

Tutervai Máttyás, a GyMS Megyei Építész Kamara elnöke: Jogi szempontból nagyon sok mozgástere a kamarának nincs. Hiszen alapvetően a kamarának, mint szakmai testületnek, nem is feltétlenül ez a feladata. Ezt az építészakamara plusz feladatként vállalta fel. Jó szívvel vállalta fel, hogy az építészeti értékeket – legyenek azok múltbeli értékek, vagy jelenkoriak – valamilyen módon megpróbálja ápolgatni, istápolgatni, hogy mindenki megismerhesse azt is, hogy mi épült régen, és abból mi az érték.

Narrátor: Győr ipari múltjának emlékeként, mindenképpen szeretnék megtartani az olajgyár jellegzetes kéményét, de ennek egyéb feltételei is vannak.

[Tutervai Máttyás és Fodróczy József a kémény védelmében]

[Az Olimpiai Falu látványterve a sétány és a kémény jelölésével. Somfai Attila ábrája]

Tutervai Máttyás: Ma a befektetőknek az a legegyszerűbb, ha egy terület tisztává tudnak tenni, és aztán utána az épül rajta, ami... Ez a befektető, az építető felelőssége is, ha egy olyan területet szereznek meg, ahol olyan dolog van, amit védeni, megőrizni kell, akkor azt integrálják a beruházásba. De nyilván ez felelősség többeknek is. Felelősség ez adott esetben az építészeknek is. Nem elég, hogy kiállunk egy kémény megőrzéséért. Ha sikerül megőriznünk – amit nagyon remélünk – akkor ezt valahogy meg is kell tudnunk tölteni tartalommal.

Narrátor: A hasznosítás nem új keletű gondolat, több alkalommal születtek már ötletek a kémény új életének elindítására.

Fodróczy József, egyetemi docens, SZE: ... lakóépület együttesek tervezésében [is születtek jó tervek], amelyhez ezt a telket, ezt a nagyrészt már megsemmisült olajgyár utáni szabad területet adtuk ki feladatul a diákjainknak. Kitűnő funkciókat találtak a fiatal építészpalánták a mi inspirációinkra vagy témafelvetésünkre. Tehát itt – a pusztán jelen kívül – olyan közösségi funkciókat lehetne ehhez kapcsolni, olyan közösségi, szabad tereket [lehetne alkotni] a legszelebb skáláján a funkcióknak [...], ami gazdagítaná az itt élők életét, a városrész képét és tulajdonképpen az egész városunkat.

Narrátor: A Győr-Szol nem kívánt megszállni ez ügyben. A budapesti székhelyű Foster Gyula Örökségvédelmi Központ pedig nem tudott tájékoztatást adni, hogy a műemléki nyilvántartásban szerepel-e a kémény, vagy sem.

Jel-kémény – nyílt levél a győri olajgyári kéményről

Somfai Attila PhD, Építészforum, 2016.11.25.
<http://epiteszforum.hu/jel-kemeny-nyilt-level-a-gyori-olajgyari-kemenyrol>

A győri olajgyári ipari kémény megtartását és műemléki státuszba vételét kéri nyílt levélben Dr. Somfai Attila, a Széchenyi István Egyetem építészképzésének docense. Levélében pontokba szedi az építészeti emlék megbecsülése mellett szóló érveit. [A levélből főként az indoklás részt idézem:] [...] Egyetértek, amikor [...] azt olvasom [...], hogy az örökségvédelem álláspontja szerint sem lehetne jelenleg sem felrobbantani ezt az építményt, vagy a felrobbantást előkészítő lyukakat fúrní az építmény falába.

A megtartás és megbecsülés szerteágazó indokai:

- ez a kémény az ún. olajgyár mára megmaradt egyetlen (!) emléke, mivel ezen a területen már egy másik kéményt felrobbantottak (amely kevesebb egyedi jellegzetességgel bírt, így egyet lehet érteni vele).
- ez a falazott kémény egyedi és jellegzetes formájú, ezért városképi értékű, nem sablonos ipari kémény.
- a kémény az olimpiai sportterület modern oszlopának társ-oszlopaként (felületű oszlopaként) mindenképpen jelértékű, hiszen segíteni fogja a Győrbe a 2017. évi EYOF-ra jövő sportolók tájékozódását – távolról az új Olimpiai sétány apartman épületeit jelöli.

Mivel a Győr-Sziget városrész történelmi utcahálózatának szerkezete rendkívül kusza, a tájékozódást megkönnyítő jel-építmények fontosak – különösen, ha a városba nagyszámú külföldi vendéget várunk. [...] A csatolt látványkép kiegészítésével látható, hogy az Olimpia sétány épületeit nem zavaró módon, tehát a régi és az új sikeres együtteseként megtartható ez a jel-kémény. Tegyük együtt érte!

Kéményrobbantás Győrben? – A múltunk megőrzését szeretnék az építészek

Cséfalvai Attila, Kisalföld Online, 2016.11.28.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/kemenyrobbantas_gyorben_-_a_multunk_megorzeset_szeretnek_az_epiteszek/2498329/

[...] A győri Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszékének építészoktatói online petícióban támogatták „a kémény megtartását és mielőbbi műemlékké nyilvánítását”. Ezzel együtt kérték „a győri önkormányzatot és a Győr-Szolt, hogy a kémény felrobbantásától álljanak el és segítsenek méltó módon megőrizni Győr ipari múltjának szimbolikus elemét”. A petícióhoz – melyet péntek délutánig közel nyolcszázán írtak alá – csatlakozott a megyei építészakamara is.

Czigány Tamás Ybl Miklós és Prima díjas építész, a Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszékének tanszékvezetője úgy látja, a petíció aláírásával nemcsak a szakma, hanem sok civil is a megmentés mellé állt. „Győr-Sziget egykori iparának utolsó emléke a kémény. Kicsi az alapte-

Bodrossy Attila és Czigány Tamás építész: Megtartanak a kéményt. Fotó: H. B. E.

rülete, nem zavarja a beruházást, ráadásul tudomásom szerint a tervtanács is figyelembe vette a fejlesztésnél, hogy itt áll a kémény” – mondta.

Bodrossy Attila Ybl Miklós díjas és megyei Prima díjas építész, a Széchenyi István Egyetem Épülettervezési Tanszékének tanszékvezető helyettese [korábbi vezetője] szerint „a kémény nincs útban, nem ez a zavaró. Azért akarják felrobbantani, mert pénzbe kerülne a felújítása. A múltunk megóvására viszont költeni kell.” Az építészek felajánlották, hogy az egyetem hallgatói [...] segítségével ötleteket gyűjtenének, mire lehetne hasznosítani az olajgyári kéményt. „Pótolhatatlan emlék, a keksz- és a tejgyár bontása után ez a kémény maradt a városrész iparából, melyet olyan minőségben falaztak, amire ma már nem képesek. Nem hiszem, hogy aki a robbantást szervezi, otthon is hasonlóképp bánik emlékeivel. Ráadásul a beruházásnál fordított gondolkodásmód jelenik meg – a kémények voltak itt előbb, az olimpiai falut tervezték közé.”

Borkai Zsolt: marad az olajgyári kémény – Nem lesz robbantás!

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2016.11.28.
https://www.kisalfold.hu/tudosito/borkai_zsolt_marad_az_olajgyari-kemeny_-_nem_lesz_robbantas/2498334/

Borkai Zsolt polgármester, a Győr-Szol Zrt. felett 100%-os tulajdonosi jogokat gyakorló győri önkormányzat képviselőjében hétfőn arra kérte Sági Géza elnök-vezérigazgatót, hogy ne robbantassa fel a kéményt [...].

Korábban: „A kémény környékén 29-én 7 órától megállási tilalom van” – írta olvasónk.

11:00 A kisalfold.hu információi szerint kedden délután 1 órakor felrobbantják az egykori olajgyár, utolsó, még álló kéményét.

12:15 Nem járnak a buszok. Az ÉNYKK közleményben tájékoztatta portálunkat és értesíti az utasokat, hogy a Győr-Szol Zrt. hivatalos tájékoztatása alapján november 29-én (kedd) várhatóan 12 óra 50 perc

és 13 óra 10 perc között az Erkel Ferenc utcában a volt olajgyár területén zajló bontási munkák miatt forgalomkorlátozás lesz érvényben. [...]

12:45 Építésszek is megszólaltak. [Lásd előző cikk!] [...]

13:50 Mégis járnak a buszok. „A Győr-Szol Zrt. újabb hivatalos tájékoztatása alapján a 8170/8. hrsz-ú területen álló kémény robbantása elhalasztásra kerül, ezért az alábbi forgalomkorlátozás is későbbi időpontban válik esedékessé. [...]” – írta legfrissebb közleményében az ÉNYKK.

15:50 Borkai Zsolt: Marad a kémény! Bár a robbantáshoz szükséges minden engedély, hatósági dokumentum a Győr-Szol Zrt. rendelkezésére áll, a Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ pedig hivatalosan is kimondta, hogy nem nyilvánítja műemléknek a kéményt, azonban Borkai Zsolt hétfőn hosszasan egyeztetett Sági Gézával, és végül a kémény megtartása mellett döntöttek. A polgármester elmondta: „Győr büszke múltjára, jelenére, azonban mindig a jövőbe is kell, hogy tekintsen. Ezért ha vannak ésszerű érvek és logikus megoldások arra vonatkozóan, hogy a múlt és jövő megférjen egymás mellett, akkor azt Győr városa mindig támogatta és támogatni is fogja. A kémény egyfajta szimbóluma Győr ipari múltjának, azonban funkcióját, jelentőségét elveszítette, és jelen környezetébe már nem illik. A Forster Központ hivatalos állásfoglalása alapján nem minősül műem-

léknek sem, az indoklásban az áll, hogy műemléki értéket nem képvisel. Mindezek ellenére ma azt a döntést hoztam, hogy leállítatom a kémény holnapi felrobbantására vonatkozó, a Győr-Szol Zrt. által előkészített folyamatokat. Ha van olyan megoldás, amely az értékesítésre szánt területen lehetővé teszi a kémény megtartását, környezetbe illesztését, akkor biztos vagyok benne, hogy a tehetséges építésszek azt meg fogják találni. A kémény sorsa ettől kezdve tehát már a szakma kezében van, akik reményeim szerint egy olyan koncepciót tudnak a jövőbeli tulajdonos asztalára letenni, amelyben a múlt és a jövő is jól megfér egymás mellett.” [...]

Mi lesz az olajgyári kéménnyel? Európa térképére kerülhetünk

Sudár Ágnes, Kisalföld Online, 2016.12.01.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/mi_lesz_gyorben_az_olajgyari_kemennyel_-_europa_terkepere_kerulhetunk/2498757/

A győri főépítész egy pillanatig sem titkolja, hogy nagy lehetőséget lát az olajgyári kéményben. A startpisztoly ezennel eldördült [...] Borkai Zsolt döntése értelmében a kéményt nem robbantották fel kedden, de a polgármester egyenesen és nyíltan üzent az építésszeknek is: olyan koncepciót vár tőlük, amelyben „a múlt és a jelen megfér egymás mellett”. A karmesteri pálcát főépítész kezébe adta, Révi Zsoltnak kell összefogni az építésszeket, s belátható időn belül előállni az ötletekkel.

Finn példát is találni, ahogy Schlosser Bandi kommentjeink között feltöltött képén szerepel.

Nem kell a győri, illetve az országos hírű építésszeknek feltalálniuk a spanyolviaszt. Európa-szerte látni példákat arra, hogy a régi ipari (rozsdá)övezeteket hogyan rehabilitálták. A győri feladat mégis egy ponton nehezíti az építésszek dolgát, ismerte el Révi Zsolt. Míg ugyanis mondjuk a Ruhr-vidéken vagy – olasz példát is felhozva – a cataniai Le Ciminierében nem csupán egy kémény maradt mementóként az ipari területen, hanem a városrész hangulatát is meghatározó gyárépületek sora; itt a terület korábbi tulajdonosai szinte mindent lebontottak. Révi a londoni Covent Gardent hozta fel példaként – ott az ipari negyedet kulturális központtá tudták alakítani, ahogy az olajgyári területen is eredetileg ez volt a cél. Kritikai éllel jegyzi meg a főépítész, hogy az örökségvédelem akkor, a győri olajgyár épületeinek lebontásakor, nem húzta az időt úgy, ahogy most tette.

A megmaradt kémény jelen pillanatban építészeti értéket nem képvisel, de érzelmi kötődést sokaknak jelent. Révi Zsoltnál elsőként Keresztes Sándor egykori állami főépítész, a Magyar Urbanisztikai Társaság győri tagozatának vezetője jelentkezett: a gesztorságot is vállalná annál a grémiumnál, amely az építésszeket, illetve az ötleteket összefogja majd ebben a kérdésben. De milyen ötletek jöhetnek szóba? – tettük fel a kérdést a főépítésznek.

Mert a tény tény: az épülő olimpiai falu házai alapvetően más hangulatot hoznak a telekrészre, mint amit a kémény sugároz. Révi éppen ezt lovagolná meg – bár tartja magát a fogadalmához, hogy főépítési mivoltában nem fogja majd a tervezők

[Olvasói fotó: Az olajgyári kémény aznap reggel, amikor majdnem felrobbantották.]

A cataniai Le Ciminierében nem csupán egy kémény maradt mementóként [...]

kezét, s még kevésbé rajzol „elő”. De ő el tudja képzelni a kéményt mint egy modern Traianus-oszlopot, ahol mondjuk Győr ipari múltját lézerrel vetítik az építmény falára. Megtartható lenne a régi kémény úgy is, hogy közvetlen környezetében egy nagyon modern parkot építenének ki – a kontraszt emelné ki a kéményt mint „geget”. Nem véletlen – hangsúlyozta –, hogy ezt a részt városközponti, s nem lakóövezetbe sorolta a rendezési terv.

A város (illetve cége) részéről szó sem lehet százezeres állagmegóvárslról; ezt Révi Zsolt is leszögezte. Ha az építésszek erre jutnak, illetve nem jutnak semmire (vagyis nem tudnak a városnak vagy az ingatlanpiacnak jól használható javaslatokat adni), akkor ő maga fogja mondani, hogy a kéményt el kell engedni. Természetesen nem ez most a fő opció, s azt is garantálja a főépítész, hogy nem kell háromnegyed évet várni az ötletekre. Az olyan álmokat ugyanakkor eleve kihúzza a listáról, amelyek a kémény „köpeny” részében éttermet, mozgó kilátót vizionálnak. Ez tényleg irreális.

Azt is tisztázta, hogy a leendő ingatlanberuházó(k)nak kell meglátnia a lehetőséget és a máshol kasszasikerhez vezető utat. „Az építésszek egy étlapot adhatnak a kezükbe, ha azon jó ételek vannak, bármilyen megtörténhet. Egyedi megoldással akár Európa térképére is felkerülhetne Győr, és a megmentett olajgyári kémény.”

Neves építésszek jelentkeztek: A győri Széchenyi István építészoktatói: Bodrossy Attila DLA, Czigány Tamás DLA, Fodróczy

[A Sargfabrik (koporsógyár) hasznosítása Bécsben, itt két kéményt is megtartottak. Fotó: Wikipédia]

József DLA, Tutervai Mátyás (ő a megyei építészaknara elnöke is) és Veőreős András PhD építész tegnap délután levelet írt Borkai Zsolt polgármesternek, amelyben megerősítik szándékukat, hogy szakmai segítséget nyújtanak „a kémény hasznosítása, a környezetében való méltó megjelenése érdekében”. Készen állnak a várossal való önkéntes, közös munkára – írják, és találkozót kezdeményeznek.

Petíció: Köszönetnyilvánítás

Cseh András, online petíció, 2016.12.09.
https://www.peticiok.com/az_olajgyari_kemeny_megmenteseert

Kedves Aláírótagok!

Először is nagyon köszönjük a sok gyors reakciót, aláírást – ezek alapján tudtunk megfelelő súllyal fellépni az ügyben. A Széchenyi István Egyetem építészképzése és a Győr-Moson-Sopron Megyei Építész Kamara képviselőiben is közösen folytatjuk a munkát, hogy Győr ipari emlékének megőrzésére megfelelő urbanisztikai és építészeti megoldást találjunk. Egyeztetéseket kezdeményeztünk a város vezetésével, [...] Ha pedig esetleg újabb nagyleptékű megnyilvánulásra lesz szükség, akkor kérünk mindenkit a további együttműködésre. [...]

Köszönettel és üdvözléssel, az olajgyári kémény megmentéséért összefogó csapat nevében Cseh András